

навчатися на бюджетному місці, що також впливає на вибір. Нажаль бюджетних місць в географічній освіті критично зменшується.

Зміни у вищій географічній освіті повинні розпочатися з фінансування державою, заохочення майбутніх студентів. Ефективна реалізація основних положень географічної освіти у вищій школі має спиратися на потреби сучасної загальноосвітньої школи, адже формування географічних знань і компетентностей закладаються школярам саме у загальноосвітніх закладах. Слід зауважити, нажалі, що у навчальних закладах середньої освіти для більш поглибленого вивчення школярами географії приділяється замало часу.

Розвиток вищої географічної освіти в Україні, її прогрес – це перспектива країни у досконалому географічному дослідженні в різних регіонах Землі. Поряд з традиційними дослідженнями використовуються нові, дистанційні методи досліджень, які потребують фінансування.

Для подолання негативних тенденцій географічну освіту в університетах необхідно оновити відповідно до світових вимог.

Сучасна географія досліджує складні взаємозв'язки природи та суспільства. Такі завдання не під силу вченим однієї країни. Тому географи всіх країн об'єднують свої зусилля. У багатьох регіонах нашої планети є спеціальні наукові станції, що постійно вивчають явища природи Землі, було б добре у перспективі, щоб у нашій країні фінансувалися проекти у даному напрямку при вищих навчальних закладах.

Особливо актуальними в наш час є екологічні проблеми. Щоб ефективно їх вирішити, потрібні комплексні географічні знання про окремих регіон, материк, океан і всю планету. Тому оптимальним варіантом було б поєднання у стандартах вищої освіти нормативних та рекомендаційних положень. Необхідно розробити «Концепцію розвитку вищої географічної освіти в Україні», яка повинна бути серйозним і об'єктивним аналізом стану, проблемних питань, змісту і перспективного розвитку географічної освіти.

Список використаної літератури

1. В. Андрущенко. Вища освіта у пост-Болонському просторі: спроба прогностичного аналізу // Філософія освіти. – 2005. – № 2. – С. 6-19
2. Інформаційна система “Конкурс”. URL: <http://vstup.info>.
3. Електронний ресурс: zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 Закон України «Про вищу освіту» ст. 2 п.1
4. Електронний ресурс: vstup.edbo.gov.ua:
5. Fischer Andreas: 2013. Learning and sustainability: correlations, challenges, concrete ideas from the point of view of vocational education and economy. - University of Luneburg. Germany .

Юлія Перебийніс

ПРИНЦИП НЕПЕРЕРВНОСТІ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ ПРАВА

Стрімкі науково-технічні перетворення є невід'ємною характеристикою нинішнього етапу розвитку людства, який називають «постіндустріальним суспільством», «суспільством знань», а також «інформаційним суспільством». Деніел Белл зазначає, що економічний розвиток у постіндустріальний період забезпечується за рахунок наявних якісних знань, а не матеріальних активів, як раніше [1]. Результатом такого розвитку є значні перетворення змісту трудової діяльності людини, значним попитом користуються висококваліфіковані фахівці, а рушійною силою суспільного прогресу є вища освіта.

Що ж стосується України, її інтеграція у світове співтовариство призводить до тісної взаємодії з іншими країнами у соціально-економічній, політичній та іншій сферах.

Така трансформація викликає зростання вимог до випускників українських юридичних закладів вищої освіти (ЗВО), а особливого значення набуває наявність іншомовної компетентності. Відповідно до стандарту вищої освіти для першого (бакалаврського) рівня у галузі знань «08 – Право», серед результатів навчання, які повинен продемонструвати бакалавр, – вміння «вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію» [2].

Наразі зростає кількість здобувачів вищої освіти у процентному відношенні до загальної чисельності населення. За даними Державної служби статистики України у 2018-2019 н.р. в Україні існувало 652 ЗВО, у яких навчалося 1522,2 тис. осіб [3]. І хоча кількість вишів в Україні дещо зменшується (у 2013-2014 н.р. їх було 803 [3]), університетська освіта перетворилася з привілею, на обов'язок, тобто відбувається процес її. Трьома основними причинами цього, на думку М. Троу, є значний попит на освіченіших працівників, нестача робочих місць для некваліфікованих випускників школи та підвищення освітніх стандартів [4]. Наша держава не є винятком із загального правила: у країнах-членів Організації економічного співробітництва і розвитку, понад 40% населення має вищу освіту, а у США – близько 50% [5]. Однак масовість не свідчить про задовільну якість компетенцій випускників вишів, що підтверджує і звіт Світового банку [6].

Головними викликами сьогодення стали суперечності, спрогнозовані ще 1996 р. у доповіді Міжнародної комісії з освіти для XXI ст., – між глобальними і локальними проблемами, універсальним й індивідуальним, традиціями і сучасними тенденціями, довготерміновими і короткотерміновими завданнями, необхідністю конкурувати і прагненням до рівності можливостей, небаченим розвитком знань і здатністю людини до їх засвоєння, а також духовним і матеріальним [7]. Нині серед основних причин низьких результатів навчання випускників ЗВО виділяється суперечність між стрімким зростанням об'єму інформації, породженим науково-технічним вдосконаленням матеріальних елементів суспільного виробництва, та традиційною системою освіти.

Як слушно зазначає Л. Лук'янова, «однією з суттєвих характеристик розвитку освіти кінця XX – початку XXI ст. є зміна концепції «Освіта на все життя» на концепцію «Освіта впродовж життя» [8]. Саме неперервна освіта, тобто освітня діяльність впродовж життя, дозволяє фахівцеві пристосовуватися до потреб інформаційного суспільства. Мета такої освіти полягає у різнобічному розвитку людини, її соціалізації. Попитом на ринку праці все більше користуються фахівці, які володіють не тільки професійними знаннями, вміннями і навичками, здатністю до соціальної інтеграції, що включає ініціативність, творче мислення, емоційний інтелект та ін., а й готовністю до постійного оновлення своїх знань. Однак насправді ж досить часто спостерігається протиріччя між об'єктивною потребою суспільства у представниках, зокрема, правничої професії, здатних виконувати складні завдання сьогодення, та невисоким рівнем сформованості їх професійної та соціальної компетентностей. Варто звернути увагу і на недостатню готовність правознавців до професійно орієнтованого спілкування іноземною мовою, адже для підтримання належного рівня іншомовної компетентності мають докладатися постійні зусилля, тобто йдеться про тривалу, неперервну освітню діяльність.

Пріоритетним при такому підході є розвиток пізнавальної мотивації студентів, тому для викладача важливим є не лише передати студентам певну інформацію чи надати їм можливість самим її вивчити, а й прищепити бажання навчатися впродовж всього життя, у тому числі і завдяки самоосвіті, яка є ключовою для підтримання належного рівня іншомовної компетентності. На думку К. Дея, вчителі повинні навчитися розвивати у своїх учнях потребу навчатися впродовж усього життя [9].

Як свідчить практика, вступаючи до університету, переважна більшість абітурієнтів не вміє ефективно навчатися, тому завданням викладачів іноземних мов є забезпечення студентів (переважно іноземна мова за професійним спрямуванням

вивчається протягом першого курсу) необхідними інструментами для отримання знань – пізнавальними стратегіями [10]. У зв'язку з цим позитивним вважаємо і запровадження додаткових навчальних курсів, безпосередньо спрямованих на ознайомлення із такими стратегіями, як-от тренінгового курсу «Методика формування усного та писемного мовлення», який пропонується як факультативний у Полтавському юридичному інституті Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Його програма включає ознайомлення з правилами підготовки до заняття, етапами роботи над індивідуальними науковим дослідженням та ін.

На нашу думку, ситуація, що склалася з вивченням іноземних мов у немовних ЗВО України, переважно викликана різким зменшенням кількості годин (переважно до двох годин на тиждень і лише протягом першого курсу), відведених на аудиторні заняття при досить високій складності навчального матеріалу (на рівні, доступному для незалежного (просунутого) користувача (B2) згідно з Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти [11]). Звісно, це не може не впливати на результати навчання, які Закон України «Про освіту» визначає як «знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, набуті у процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів» [12]. Більш того, перевірка іншомовної компетенції вступників до магістратури передбачає складання єдиного вступного іспиту (ЄВІ) з іноземної мови, на якому мають бути продемонстровані здобуті результати навчання, але на курсі іноземної мови за професійним спрямуванням, а програми середньої школи [13]. На нашу думку, такий підхід до вимірювання іншомовної компетентності є нелогічним із методичної точки зору, а вивчення іноземної мови лише на першому курсі не відповідає принципів неперервності освітньої діяльності, адже стоїть на перешкоді збереження студентами необхідного рівня знань, умінь і навичок, не кажучи вже про його підвищення. Свідченням цього є результати ЄВІ з іноземних мов: у 2019 р. його не склали 17 677 із 55 186 його учасників (тобто 32%) [14]. Звісно, високомотивовані студенти користуються пізнавальними стратегіями, з якими вони були ознайомлені на заняттях іноземної мови, і підтримують чи удосконалюють свої знання.

Не будемо відкидати і недосконалість процесу формування готовності майбутніх спеціалістів у галузі права до іншомовного професійно орієнтованого спілкування, у тому числі й через недостатнє теоретичне, методичне та практичне забезпечення, тому на часі розробка дієвої технології, яка б базувалася на комунікативному підході, враховувала сучасні тенденції та орієнтувалася на практичну підготовку до здійснення майбутньої професійної діяльності.

Таким чином, аналіз сучасного стану викладання іноземних мов у вищій школі свідчить про те, що наразі спостерігається порушення принципу неперервності освітньої діяльності здобувачів вищої освіти, тому у випускників юридичних факультетів і університетів переважно досить невисокий рівень іншомовної компетентності. Головними протиріччями, які спостерігаються сьогодні і мають бути розв'язані шляхом реформування освітньої галузі України, є такі:

- між стрімким збільшенням об'єму інформації та традиційною системою освіти;
- між значними вимогами до професійних компетенцій працівника на ринку праці і наявним їх рівнем у випускників ЗВО, у тому числі й недостатньою готовністю до іншомовного спілкування;
- між високим рівнем складності навчальних програм з іноземної мови за професійним спрямуванням і недостатнім рівнем знань, умінь і навичок випускників середніх шкіл, особливо через відсутність у них дієвих пізнавальних стратегій, а також часом і низькою мотивацією до навчання;

- між змістом компетенцій, які здобувачі вищої освіти отримують під час практичних занять з іноземної мови за професійним спрямуванням, і вимогами програми ЄВІ з іноземних мов при вступі до магістратури;

- між сучасними вимогами до викладання іноземних мов та певною недосконалістю процесу формування готовності майбутніх правників до іншомовного професійно орієнтованого спілкування, причинами чого є як незначна кількість аудиторного навантаження, так і недостатнє теоретичне, методичне та практичне забезпечення.

Список використаної літератури:

1. *Белл Д.* Прихід постіндустріального суспільства. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/bell.html>. - Назва з екрана.
2. *Наказ Міністерства освіти і науки України №1379* від 12.12.2018р. «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальність 081 «Право» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти». // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/081-pravo-bakalavr.pdf> - Назва з екрана.
3. *Заклади вищої освіти.* // [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/osv_rik/osv_u/vuz_u.html. - Назва з екрана.
4. *Throw, Martin.* Twentieth-Century Higher Education: Elite to Mass to Universal. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2010, 640 p.
5. *Чаморро-Премюзик Т., Франкевич Б.* Интеллект вместо диплома // Harvard Business Review Россия. – 2019. – №1 // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://hbr-russia.ru/karera/professionalnyu-i-lichnostnyu-rost/791587>. - Назва з екрана.
6. *Gresham, James, Ambasz, Diego.* Ukraine - Resume Flagship Report (Vol. 2) : Review of the Education Sector in Ukraine : Moving toward Effectiveness, Equity and Efficiency (RESUME3). World Bank Working Paper No. 138278. September 2019, 177 p.
7. *Образование – сокрытое сокровище.* Доклад Международной комиссии по образованию для XXI века. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.gcedclearinghouse.org/sites/default/files/resources/%5BRUS%5D%20%D0%9E%D0%B1%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%B5.pdf>. – Назва з екрану.
8. *Лук'янова Л.* Неперервна освіта впродовж життя: історичний огляд, сучасні реалії / Л. Лук'янова // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. – 2015. – №2 (15). – с.187-192.
9. *Day, Christopher.* Developing Teachers: The Challenges of Lifelong Learning. London: Taylor & Francis Group, 1999, 264 p.
10. *Bransford, John, Brown, Ann & Cocking, Rodney (Eds).* How People Learn: Brain, Mind, Experience, and School. Washington, D.C.: National Academy Press, 2000, 386 p.
11. *Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти:* вивчення, викладання, оцінювання / Науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. - К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
12. *Закон України «Про освіту».* // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>. - Назва з екрана.
13. *Наказ Міністерства освіти і науки України №411* від 28.03.2019р. «Про затвердження Програми вступного випробування». // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2019/03/nakaz-MON-vid-28.03.2019-411.pdf>. - Назва з екрана.
14. *Третина вступників в магістратуру не склала ЗНО.* // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://osvita.ua/consultations/master-zno/65118/>. - Назва з екрана.